

Múzeumi majmok

Főemlősök a Magyar Természettudományi Múzeum gyűjteményében

A Magyar Természettudományi Múzeum Emlősgyűjteményében mintegy 130 majomtaxon több mint 400 példánya található. Napjainkban a hazai állatkertekben elhullott, illetve a természetvédelmi hatóság által elkobzott példányok kerülnek ide, de korábban gyűjtésekkel, illetve vásárlással számos ritkaságot szereztek meg a gyűjtemény számára

A legrégebbi preparátum egy 1870-ben, állatkertből bekerült, kitömött kékszemű feketemaki (*Eulemur macaco flavifrons*), melynek érdekessége, hogy Gray ezt az alfajt csupán három évvel korábban írta le a tudomány számára. Az 1870-es évek legjelentősebb múzeumi gyűjtő-útját Xántus János vezette, aki többek Borneó szigetének maláj részén gyűjtött. Eközben kilenc borneói orangután (*Pongo pygmaeus*) lőtt és két koponyát kapott: ezek tudománytörténetileg is kiemelkedő múzeumi értéket képviselnek. Xántus János langurokat (*Presbytis sp.*, *Trachypithecus sp.*) és két nagyorrú majmot (*Nasalis larvatus*) is lőtt a Simunjon-folyó vidékén.

A XIX. század második felében amszterdami állatkereskedőtől (esetenként a Fővárosi Állatkerten keresztül) került számos példány a múzeumba, főleg madagaszkári félmajmok és dél-amerikai karmosmajmok; köztük számos faj ma már ritkaságszámba megy. 1871-ben, négy évvel azután, hogy Grandidier leírta a fajt, Frank kereskedő már be is szerezte a Coquerel-egérmaki (*Mirza coquereli*) egy példányának bőrét és koponyáját. Ezzel nagyjából egyidőben Észak-

kelet-Madagaszkárról két kitömött masoalai csíkosmaki (*Phaner furcifer*) és egy keleti gyapjas-maki (*Avahi laniger*) került az országba. A mára végveszélybe sodródott indri (*Indri indri*) két kitömött egyedét és az egyikük koponyáját Gerrard londoni kereskedőtől vásárolták meg 1872-ben. Ebből az időszakból az ugyanezen családhoz tartozó szifakák két fajjal, a gyémánt-szifakával (*Propithecus diadema*) és a Verreaux-szifakával (*Propithecus verreauxi*) képviseltetik magukat. Féltve őrzött ritkaság a múzeumokban is csak elvétve előforduló véznaujjú maki (*Daubentonia madagascariensis*). 1902-ben Deyrolle révén került be egy kitömött példány, míg egy másik századeleji példány koponyájára az ELTE gyűjteményében találtak rá.

A kiváló vadászként ismert Kittenberger Kálmánról csak kevesen tudják, hogy a múzeum számára rengeteg kisebb testű állatot is gyűjtött, s 1903 és 1929 között több alkalommal küldött majmokat is a gyűjteménybe. Ezek főleg fülesmakifélék (*Galagonidae*), melyek között számos ritkaság is akad, például egy Moholi-fülesmaki (*Galago moholi*), valamint Garnett-fülesmakik

(*Otolemur garnettii*) Tanzániából. Ez utóbbi fajnak Kittenberger két alfaját is begyűjtötte. Kittenberger az ugandai Bugoma esőerdőből két csimpánzt (*Pan troglodytes schweinfurthii*) is hozott. Sajnos a kitömött példányok az 1956-os tűzvész során elpusztult Afrika Kiállításban megsemmisültek, de szerencsére az egyik koponyát és egy hím teljes csontvázát sikerült megmenteni. Gorillák is helyet kaptak a polcokon: közülük a legszebb példányunk egy nyugati gorilla (*Gorilla gorilla*), amelyet ismeretlen vadász lőtt 1887-ben Gabonban. A legújabb szerzemények közül említésre méltó a Szegedi Vadasparkban elhullott fekete-fehér üstökös mangabé (*Lophocebus aterrimus*), mely fajának egy ritka színváltozata, illetve egy vadászahagyatékként érkezett, Etiópiából származó fehérzászlós kolo-busz (*Colobus guereza*).

Buzás Balázs–Csorba Gábor

Fekete-fehér mangabé

Kovács Zsolt felvétele

VADON
A Göncöl Alapítvány és a Fővárosi
Állat- és Növénykert kéthavi folyóirata
XI. évfolyam 2004. 4. szám

Következő lapszámunkat októbertől keresse az újságárusoknál!

Kiadja a Göncöl Alapítvány (2600 Vác, Ilona u. 3.), az IUCN tagja

Felelős kiadó: Kizsel Vilmos, a Göncöl Alapítvány elnöke

Főszerkesztő: Kovács Zsolt (kovacszsolt@vadon.hu) • Szerkesztő-olvasószerkesztő: Mirtse Áron (mirtsearon@vadon.hu)

Kulturális szerkesztő: Mirtse Zsuzsa (mirtsezsuzsa@vadon.hu) • Címlapterv: AKCIÓ – Fendrik Péter • Művészeti vezető: Ekart Zoltán

Nyomdai előkészítés: Duotone Repro Kft. és RECENT Kft.

Nyomda: Offset és Játékkártya Nyomda Rt. Felelős vezető: Gerhard Stocker, igazgató • Szerkesztőségi titkár: Őrhegyi Attiláné

Terjesztés: Nagymihály Szilvia (sznagymihaly@freemail.hu), Kovács Gyula (kgp.pan@freemail.hu)

A szerkesztőség címe: V. ker. Budapest, Pesti Barnabás u. 6. • Levélcím: 1242 Budapest, Pf.: 455. Tel./fax: 266-5449 • E-mail: szerk@vadon.hu

A lap fő támogatói:

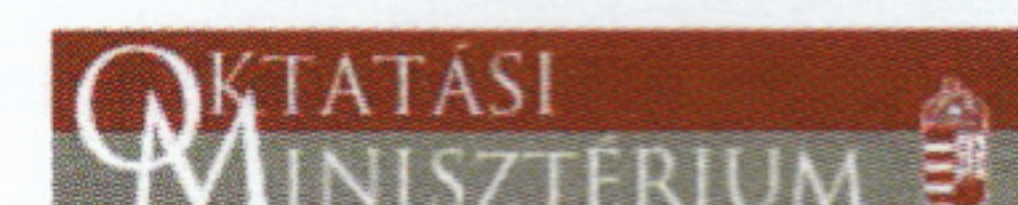
Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Miniszterelnöki Hivatal, Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Oktatási Minisztérium

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

Környezetvédelmi
és Vízügyi
Minisztérium

Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt., a regionális részvénytársaságok,
a Budapesti Hírkér Rt. Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Levél- és Hírlapüzletági Igazgatósága (LHI).
Belföldi előfizetés: Budapesten az LHI ügyfélszolgálati irodáinál, a hírlapkézbesítőknél, a Hírlapelőfizetési Irodában (HELIR – Budapest, Orczy tér 1.,
levélcím: HELIR 1900 Budapest), vidéken a postáknál és a kézbesítőknél.
Külföldi előfizetés: a Hírlapelőfizetési Irodában (HELIR – Budapest, VIII. Orczy tér 1., levélcím: HELIR 1900 Budapest)
Meg nem rendelt kéziratokat és képeket nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN: 1586 - 0434